

[Gideon.]

medføre de alvorligste følger for dem selv personlig.

Ganske anderledes stiller det sig med dem, der blev løsladt lige op til jul, på det tidspunkt, da vi allesammen mindedes dem, der gav deres liv i kampen for vort land og vort folks frihed og selvstændighed. Alt det, der, som jeg nævnte, var et vist forsonende moment ved benådningen af de tyske krigsforbrydere, virkede i dette tilfælde i stik modsat retning. Her drejede det sig om danske, der i den mest skæbnesvangre tid, vort land og vort folk nogensinde havde gennemlevet, frivilligt havde meldt sig som håndlangere for tyskerne, og om gemene landsforrædere, der mod betaling havde været årsag til eller medvirkende til landsmænds mishandling, til deres deportation til de umenneskelige koncentrationslejre og i mange tilfælde i landsmænds død.

Det var ikke mærkeligt, at denne reaktion kom, det ville have været mærkeligere, hvis den ikke var kommet; jeg kan godt tilføje, at det i virkeligheden ville have været dybt nedslående, hvis det ikke havde været tilfældet. Det ville have været vidnesbyrd om en grænseløs ligegyldighed, om en brist i vort folks jævne og sunde retsbevidsthed, hvis det ikke var sket. Man ville tage grundig fejl af karakteren af denne bevægelse, hvis man alene ville se den som udtryk for en hævnfølelse hos dem, der først loftede deres røst til protest, som udtryk for et „øje for øje og tand for tand“, som den højtærede statsminister har sagt. Man gør tværtimod vel i at tage det for det, det er, en sund og sand reaktion, der har sit grundlag i, at man har følt sig rystet i sin grundfæstede og dybt indgroede respekt for lov og ret. Sandheden er den, at man ikke kan forstå, at domme, der i henhold til en af rigsdagen vedtagne love er afsagt af landets domstole, i de fleste tilfælde af landets højeste domstol, skal kunne sættes tilside ved en benådning efter afsoningen af en forholdsvis ringe del af den straf, der er blevet idømt.

Hertil kommer det, som måske i virkeligheden var det, man vanskeligst kunne forstå, at krigsforbrydere blev behandlet lempeligere, end andre forbrydere blev det her i landet. Man kan ikke se, at de forhold, under hvilke disse krigsforbrydere, disse

stilkere, torturister og mordere begik deres forbrydelser, skulle betragtes som formildende omstændigheder. Man ville i virkeligheden, tror jeg, hvis der kom en gallupundersøgelse, give udtryk for, at det skulle betragtes som en skærpende omstændighed. Lad mig hertil føje, at det er mit indtryk, at de erklæringer, som den højtærede justitsminister har givet i udtalelser til bladene, i hvert fald ikke har været medvirkende til at berolige sindene. Hvis det har været hensigten med dem, så er hensigten meget dårligt opnået. De har tværtimod virket modsat hensigten.

Nu skal man forsøge at gøre ret og skel til alle sider, og det må navnlig gælde, når man føler, at man ikke selv er helt uvildig. Ser man på forholdene, som de har udviklet sig til denne dag, da vi er kommet så langt, som vi er i benådningerne, så nær ved enden af retsopgøret, som tilfældet er, ja, så må man naturligvis erkende, at det er slutstenen på en langvarig udvikling, der har sin rod helt tilbage i straffelovstillægget af 1945.

Hvis dette straffelovstillæg var blevet praktiseret, som det blev lovet i rigsdagen, som det var en forudsætning ved vedtagelsen, således at det i virkeligheden kun drejede sig om de alvorligere forbrydelser, hvilket jo også tilsagdes af den minimumsstraf på 4 års fængsel, der var sat i dette lovtillæg, som i virkeligheden svarede til 6 år, fordi der ikke var nogen mulighed for løsladelse inden straffens udsoning, hvis det var blevet gennemført af den daværende justitsminister, så ville meget utvivlsomt have set anderledes ud. Jeg kan tale med om det, fordi jeg personlig var anklager i disse særlige forhold. Jeg følte det i virkeligheden ofte som en belastning at skulle stå som anklager, fordi jeg syntes, at der her var et misforhold tilstede mellem den brøde, der var begået, og den straf, de pågældende ville få, og derfor blev resultatet også, at retterne efterhånden kom ind på at indlægge formildende omstændigheder, hvor man i og for sig ikke kunne sige at de forelå. Det førte til revisionsloven af 1946 og dermed til en udvidelse af det ankenævn, som var blevet indført ved loven af 1945, en udvidelse, hvorefter nævnet også skulle være medvirkende ved benådningen af de mennesker, der var dømt efter straffeloven af 1945. Men